

**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

De eodem. ser. ix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70359)

De sancto Stephano protomartire.

mōdo. De quo. Benedictus fructus v̄tris tui
Ideo chris Joā. vi. Hic est panis q̄ de cel
lo descendit: qui manducat hūc panē viuet
in eternū Joā. vi. Tūc surrexit synagoga
Lilicianorū dices cū furia. Vos p̄dicat̄
stultitias: q̄ panis nō est adorād̄. Deut.
vi. Dñm deū tuū adorabis: et illi soli fuis
es. R̄ndit Stephanus: q̄ sicut olim de
adorabat in arca nunqd̄ illud lignū ado
rabat. sed deus in figura arce: sic hodie de
us adoraf̄ i hostia: nō ipa hostia. Qui
ro cū Stephanus p̄dicaret q̄ lex Moysi
cessabat et erat dimitteda q̄ntū ad cerimo
nialia et iudicialia. nō aut̄ quantū ad mo
ralia: licet esset bona: p̄ illo tpe adducet̄ si
militudinē de formatiōe hominis Gene. ij.
Formauit igit̄ deus boiem zc. Bonū fuit
it̄ corpus: sed melior ania: sed optim̄ ho
mo p̄fectus. ita lex Moysi bona erat tūc
ranḡ corpus: q̄ terrena tota erat: nec p̄
mittēbat celestia: sed melior est lex euāge
lica zc. ranḡ p̄fecta que nō p̄mittit terre
na. imo dicit q̄ despiciat̄. sed p̄mittit cele
stia. vñ p̄ma lex fuit lex puerorū zc. Tūc
surrexerūt cōtra eū illi de synagoga Aha
noy dicentes. Cōtra et nunqd̄ dicit Da
uid. Fidelia omnia mādara eius p̄firma
ra in seculū seculi: Respōdit Stephanus
imo hec auctoritas dicit̄ p̄travos: dū dicit
In seculū seculi. Primū seculū fuit ex quo
iudei fuerūt in terra p̄missiōis: et durauit
vsq̄ ad trāsmigratiōē. Secundū seculū
a trāsmigratiōe vsq̄ ad ch̄m. De hoc
David. Redemptiōē misit domin̄ po
pulo suo. mandauit in eternū testamētū
suū. Hic potes ponere similitudinē de tes
tamētatore q̄ cōdidit duo testamēta suc
cessiue: quoy seculū derogat p̄mo. An
de sim̄ Immo cētū tertū in c. Lū marthe.
de cele. mi. Cum ergo non possent eū su
perare venerūt ad manus. Accusauerunt
ergo eum corā iudicibz etiā obstinatis: et
habuerūt tres falsos testes accusantes eū
de blasphemā: in deū: in Moysen: et in le
gē. Sed dum beatus Stephanus excusa
ret se faciens magnū s̄monē q̄ legit̄ Act.
vi. Facta est facies ei sicut angeli. Et il
li stridēbāt dentibz in eū. Vidēs aut̄ Ste
phanus q̄ nec excusatio eius: nec p̄dica
tio p̄ficiebat. incepit eos redarguere zc.
Narra breuiter eī martyriū. Amē.

De eodē b̄ro Stephano.
Sermo. ix.

Stephanus ple
nus gratia. Act. vi. et in epistola
hodierna. Pro declaratione
thematicis et introductione materie: notandū
dū q̄ questio sit a sacris theologis. vtrum
homo possit esse certus se habere gratiam
dei. Pro ē euidētia nota q̄ duplex est gr̄a dei
quā theol. ponūt. Prima est gr̄a gr̄a data
Secūda est gratia gr̄a faciens. Gratia
gratis data est donū dei data alicui supra
facultate: non quidē ad salutē suā sed alio
ozum: sicut est scientia: p̄phetia: gratia mi
raculoy zc. h̄mōi. De q̄o apls ait. Vñ
cuigs at̄ dat manifestatio sp̄s. i. gratia p̄
quā patet ad vilitatē. Glo. alioz. Alij q̄
dem p̄ sp̄m datur sermo sapientie. alij au
tem sermo scientie s̄m eundē sp̄m. Alie
ri fides in eodē sp̄. Alij gratia sanitarū
in vno sp̄. Alij operatio virtutū. Alij p̄
phētia. Alij discretio spiritū. Alij genē
ra linguaz. Alij interpretatio sermonū. i.
Loz. xij. Et sic sunt nouem species huius
gratie grat̄ date: quas hic enumerat̄ apo
stolus. Patet p̄ma gratia. Gratia q̄o gra
tum faciens est donū dei. Et diffinitur sic
Gratia est nitō anime sanctū reconciliās
amōiē/ que datur p̄ncipaliter ad vilitatē
et salutem habentis: p̄ quā efficit homo ca
par et dignus gloria vite et̄ne. Et ista gra
tia est incōparabiliter excellentior: prima
Ḡn. j. Loz. xij. Post q̄ apostolus enūera
uerit dona p̄tinentia ad gratiā grat̄is dat̄
tam: subdit. Adhuc excellentiorē vñ vob
bis demonstro. Et ostendā viam illā: sub
dit statim in. xij. ca. Loquēs de charitate
que aut̄ est idē qd̄ gratia gratis faciens:
aut idē gratie imēdiate vinita. Et hoc p̄
bat videlicet q̄ hec gratia sit excellentior: p̄
ma, quia p̄ma gratia sine s̄da nihil valet
scz haberi sibi. Vñ dicit. Si linguis homi
nū loquar et angeloy: charitate aut̄ nō ha
buero factus sum velut es sonās aut cym
balū tinniēs. Et si habuero p̄phetiā: et nō
uerim mysteria omnia: et omne scientiā.
habuero oēm fidē: ita v: montes trāstera.
charitatē aut̄ nō habuero nihil sum. j. Lo
rinth. xij. Vñ ex hoc habet q̄ nulla grat̄

ta gratis data pdest homini haberi: nisi
 sic informata charitate et gratia scda. Un
 Balaam fuit ppheta: sed malus homo. qz
 habuit pma gratia gratis dara sine secun/
 da. Gracia grati faciente. De quo habet
 Num. xxiij. et. xxiij. Sic et multi fece
 runt miracula qz tamen sunt danati. Sic et
 Saul fuit ppheta. i. Reg. xxiij. Na et Saul
 inter pphetas: et tamen danatus est. Sic et
 Caiphas pphetauit cu esset pontifex anni
 illius Joa. xi. Et tamen nodu fuit ppheta
 Caiphas: qz no intellexit verbu ppheticu
 qd pdixit Dan. x. Intelligentia opus est
 in yfione. De talibz ergo q pphetauerunt:
 et q miracula fecerunt: et tamen damnabunt
 et dicef illud qd habet Matt. vij. vbi dñs
 dicit. Multi dicent in illa die mihi. Dñe
 dñe none in nomine tuo pphetauim: et in
 tuo noie demonia eiecimus. et in tuo noie
 pntes multas fecimus: Et tuc cofitebor
 illis: qz non noui vos. Dilcedite a me qui
 opamini iniquitate. Parec ergo q gra gra/
 tis dara sine gra grati faciere inutilis est
 sibi haberi. Sed gra grati facies bene est
 utilis sine gra gratis darat: sicut fuit qdam
 vetule. et aliqui imo multi rudes idiote et
 ignorantes: qz in sunt magis serui dei et fue
 runt. Sicut fuerit Antonius: Zachari?
 et multi alij. De qbz dr Aug. Surgunt in/
 docti et rapiunt nobis celu. nos aut cu do/
 ctimis nrñs demergimur ad infernu. Un
 Augu. in li. de trinitate loquens de chari/
 tate sic ait. Nullu est isto dono excellētius
 solū est qd diuidit inter filios regni et in/
 ter filios pdictōis eterne. Hoc. v. p suppo/
 sitione ad pposita questione p duplices
 conclusionē. Prima conclusio est q de prima
 gra pot homo bn esse certus. Pot em ho/
 mo bene scire p certo se habere genera lin/
 guaz ppheta. scientia et hmoi: licz qñqz
 sit in aliu p eo. j. Loz. vi. h. Scientia inflat
 charitas aut edificat. Si aut loqmur d se
 cūda gra. i. grati faciere: tuc distinguendū
 est tripliciter: fm q triplic pot aliqd sciri:
 vt notat Tho. i. ij. q. xij. ar. v. Potest enim
 aliquid sciri

- Primo p diuinale reuelationē.
- Secdo p humanale certificationē.
- Tertio p plecturalē psumptionē.
- Primo q modo rē. Et hoc mo pot sciri
 re homo se habere gram istā grati faciere

Reuelat em deus qñqz hoī vt ipse homo
 magnificētius et feruētius diuina opa cre
 quat. Hoc tñ rarissime deus fecit. et facit
 ne homo aut nimis presumat: et negligat
 opa vite: aut supbiat. Un aplus dicebat.
 Nichil mihi pcius sum: qz no in hoc iustiff
 carus sum. Qui aut iudicat me dñs est. j.
 Loz. iij. Et in vet. testa. legit de Abraā:
 cui reuelauit hoc deo dices. Nūc cognouit
 q timeas dñm. Et forte etiā de Moyse:
 cui dixit dñs Exod. xxxij. Inuenisti graz
 corā me. Et ista. Ego onda oc bonū tibi.
 De Abraā legit Gen. xxiij. Nota cognouit
 glo. i. Cognoscere te feci. Et dixit s. Tho.
 q. vbi supra: qz sibi loquit d timore casto q
 nō ē sine charitate. Sic etiā legit d Pau/
 lo cui dixit dñs. Sufficit tibi gra mea. ij.
 Loz. xij. Itē. j. Loz. ij. Nos aut nō spūm
 huius mundi accepim: s; spūm q ex deo est.
 vt sciam? q a deo data sūt nob. Itē Rom.
 vij. Leti sum em q neqz mors: neqz vita
 neqz angeli: neqz pncipat: neqz virtutes:
 neqz istātia: neqz futura rē. Et ista. Neqz
 creatura alia potit nos separare a charitate
 dei: q est i chro iesu dño nro. Vide Tho. j.
 ij. q. xxiij. ar. j. ad qrtū. Sic ē raro pntit
 q de reuelauerit hoī pctm suū futurū: nec
 memini me legisse i scriptur. nisi de Petro
 cui dñs futurū pctm pdixit. vt legit Mat.
 xxvij. Dicit tñ Tho. i. ij. scñ. di. iij. ar. ij. ad
 pñm. q Peti? dñi pñciationē accepit nō
 p certitudine: sed ad cōmationē dictaz.
 Sic etiā videt oibz aplis reuelatū: cū di/
 xit eis dñs. Ego dispono vob sic disposit
 mihi p me regnū: vt eda. et bi. sup me. me.
 i re. me. Lu. xxiij. Itē Mat. xij. Vos q re
 ligōs oia et secuti est: me: i regenerationē cū
 sederit fili? hois i sede maiestatz sue: sede
 et vos sup se. xij. iud. xij. trib. i. Itē Jo.
 xiiij. Ego rogabo ptem et aliū paderū da/
 bō vob: vt maneat vobiscū in eternuz. Et
 nota q cū dixit hec pba: nō erat ibi iudas:
 vt repiri i qda postilla. Hoc aut cōter de
 us alijs nō reuelat: ne ppter securitatē dei
 cidat in negligentia vel supbiā vt dixi: sed
 ambulemus inter spem et metuz: qz inter
 scyllā et charibdy. ps. Bñplacitū ē dño
 sup timētes eū: et in eis q sperat sup miseri
 cordia eius. Et sic parec prima conditio.
 Secdo modo. s. per humanale certifica
 tionē. Unde dicit Tho. in. ij. sen. dist. iij.
 B iij

De sancto Stephano protomartyr.

q̄ angeli creati non fuerunt prescij de sua beatitudine p̄ certitudine de casu suo cuz nec casus z̄ p̄firmatio angeloz̄ dependet ante ex libero arbitrio q̄ nō est causa determi-
nata ad unum: nō potuit eoz̄ cognitio haberi fm̄ certitudine nisi a deo: q̄ p̄sentia liter oia intuet. Sed tñ fm̄ p̄iecturā poterant p̄supponere oēs se habituros beatitudinē: qz̄ ad h̄ eoz̄ natura erat magis inclinata: velut ad h̄ instituta: sed suū casuz̄ p̄scire nō poterant ex seip̄is: nec p̄ p̄iecturā nec p̄ certitudine: sed tantū p̄ potentia cadēdi. Nec etiā fuit congruū a deo eis revelari: ne pena culpam p̄cederet: nec itez̄ bonis suam p̄firmationē: ne distinctio culpam p̄cederet: vt in littera dicit. Si tamē vtrūq̄ reuelatuz̄ fuisset: recepissent illud nō fm̄ certitudine: put̄ in deo erat: s̄ secūduz̄ suū modū. q̄t̄ ad cautela dicit̄ Tho. Dicit tñ Bern. de gradibz̄ humilitat̄ vt allegat Tho. q. vbi supra. in. ij. arti. q. dia-
bolus p̄cudit se sup̄ malos principatum habiturū p̄pter q̄ in lacere aquilonis solitū suuz̄ ponere volebat: vt d̄. Eia. xiiij. Qd̄ quāuis vez̄ sit: nō tñ p̄cudit casum suū: qz̄ poterat maloz̄ princeps esse etiam bon⁹ existens: sicut Ioseph p̄cudit suū dominū non tñ venditionē. z̄ alia ex q̄bz̄ dominum cōsecutus est: vt notat ibi Tho. Sciendū igit̄ est q̄ nō potest sciri p̄ certo q̄ aliq̄s habeat gr̄am. Et hoc pbatur ratioe z̄ auctoritate. Ratio quidē est ista: qz̄ fm̄ regulā p̄hoz̄ omnis nostra cognitio ortuz̄ habet a sensu. Da exemplū si q̄s te interrogaret de vino quod ē i fiala: cui⁹ sapotis sit: vlt̄ coloris: vel odoris. non posses illud scire: nisi p̄ gustuz̄ vel visum: vel odoratū. sic de sono p̄ auditum z̄c. Sic etiā q̄cunq̄ intellect⁹ noster intelligit p̄ scientiaz̄ aut credit p̄ fidem: mediāte sensu cognoscit. Vñ Rom. x. Fides ex auditu: audit⁹ autē p̄ verbū ch̄ri. Qd̄ ad p̄positum: gratia dei nullo sensu p̄cipi potest. Non em̄ p̄ sensum visus: qz̄ p̄ visum non p̄t p̄cipi: nisi coloratū vel sub rōne colorati. gr̄a autē dei nō est colorata. Nō em̄ est virida neqz̄ alba: neqz̄ rubra z̄c. ergo p̄ hunc sensum gr̄a dei intellect⁹ cognitionē intrare non p̄t. Joan. ix. Si venerit ad me. s. deus p̄ gr̄az̄ nō videbo illū: si aberit nō intelligā. Nec etiā potest intrare per sensum audit⁹: quia per se nō habet vocē: nec est vox: nec sonus sed p̄ artus p̄t dici habere voces: p̄ instrumentū p̄dicatois. iuxta illd̄ Joā. in. Spiritus vbi vult spirat z̄ vocem ei⁹ audis. s. in scripturis vel ex ore p̄dicatois: z̄ neqz̄ vnde veniat aut quo vadat. Luz̄ igit̄ gratia nō habeat vocē neqz̄ sonū: sequit̄ q̄ nō potest p̄cipi p̄ sensum audit⁹. j. Cor. ij. Quod oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: que p̄parauit z̄c. vlt̄ gentibus se. Et infra. Que dei sūt nemo cognouit: nisi spiritus dei. Tertio nec p̄t p̄cipi p̄ sensum gustus: qz̄ nō habet saporem: nec amarum: nec dulce z̄c. Quarto nec p̄ sensum odorat⁹: qz̄ nō habet odorem. Quinto nec p̄ sensum tactus: qz̄ tangi nō p̄t esse res spiritualis z̄ nō corporalis. Joā. x. Palpate et videte: qm̄ spirit⁹ caro: et ossa nō habet. Et sic nullo sensu p̄cipi p̄t. et p̄sequenter nec intellectu cognosci: certitudo: nulla ergo humana certitudo de ea p̄t haberi. Patet ratio. Fiat gr̄atio fori malis. Nulli⁹ rei cognitio hic hūana p̄t haberi nisi p̄ sensum: sed gratia dei gratis faciens: sensu p̄cipi nō potest: ergo z̄c. Auctoritas. Sūt iusti atqz̄ sapientes: et opa eoz̄ in manu dei: z̄ tñ nescit homo vtrum odio vel amore dignus sit: sed oia in futurum seruant incerta. Eccl. ix. J̄c plus j. Cor. iij. Nihil inquit mibi conici sum: sed nō in h̄ iustificat sum: qui autē iudicat me: dñs est. Bene p̄t homo esse certus q̄ sit in peccato mortali: sicut ille q̄ tener cōs cubina: qui tener ysuras vel res furtiuas scienter: z̄ h̄mōi: sed non p̄t esse certus q̄ sit in gr̄a. Nota hic exemplū de illo q̄ volebat se iurare immunē a culpis commissis: qd̄ iuramentū temerariū est: vt notat in c. vltimo. De purg. cano. Nota etiā exemplū de muliere q̄ egit penitentia de adultērio commissio: vtrū possit iurare se non esse adulterā z̄c. De quo ponit Petrus de palu. in. iij. sen. di. xxxv. Et scriptū in materia matrimonij. Et breuiter se dñm mentē ei⁹: die p̄mo q̄ si iurat se nō adulterā p̄t iurare. Idē. ij. si iurat immunē ab adulterio: qz̄ mentis asserens dubiū p̄ certo. Scripsit est em̄. De p̄tatu peccatoz̄ noli esse timetū. Eccl. v. Et pbat hoc in p̄dicto c. vlt. de purg. ca. Et hoc verum nisi esset de reu-
mitione culpe ex diuina reuelatione: sicut

fuit illa cui dñs dixit. Nec ego te p̄demna-
 bo Joan. viij. Jdez 2 tertio si iurat se non
 esse adultera coram iudice eam interrogā
 ter: tunc em̄ esset piura: q̄ debet tunc fm̄
 intentionē iudicis iurare que refert ad fa-
 ctum nō ad animū que nunc habet. Unde
 Jndorus. xxij. q. v. Et originaliter in. ij. li
 sententiar. Quacūq; arte verborū q̄s iur
 ret. deus tñ q̄ p̄sentie testis est: ita h̄ acci-
 pit sicut ille cui iurat intelligit rē. Si autē
 iurat extra iudiciū. puta iurat hoc marito
 interrogāti an sit adultera: se nō esse adul-
 terā non piurat: quia adultera est habens
 voluntatē adulteri. Tñ fm̄ Augu. Jam
 nō potest vocari adultera sicut curat? a le-
 pra iam nō est leprosus. Et habet rex. Au-
 gusti. xxij. q. ij. q̄ aut. vbi dicit Aug. Cur
 adduc de putam? adulteros: q̄s credimus
 v̄ baptisate ablutos v̄ penitētia esse sa-
 natos. Item Chrys. xxij. q. j. si q̄s vxore.
 post satisfactiōē in q̄t p̄ntie n̄ meref voca-
 ri adultera: ita q̄ se sit se penitere et p̄ponat
 se oblitere nō est adultera: etiā si sibi non
 esset culpa dimissa. Nō em̄ debet in ea de-
 spici q̄d fuit: q̄ iam incipit esse quod non
 fuit: v̄ dicit text? Biego. l. disti. Ferrum.
 Pater ergo q̄ null? p̄r cognoscere se esse
 in q̄ra p̄ humanalē certificationē. Unde
 Job. ix. Etiā si simplex fuero hoc ip̄z igno-
 rat aīa mea. Item Joā. iij. Spiritus vbi
 vult spirat: 2 vocem ei? audis 2 nescis vñ
 veniat aut q̄ vadat. Et sic p̄z fm̄. Ter-
 tio modo. s. per cōiecturalem p̄sumptionē
 p̄r hō p̄sumere se esse in gratia gratum
 facite p̄pter aliqua signa que videt 2 cog-
 noscit in se. Et licz multa possint poni: tñ
 Tho. in. iij. senten. ponit quattuor signa.
 Prīmū signū est vera peccatorū cōrctio
 Secundum est firma futuro:um euita-
 tio
 Tertū est libens diuino 2 auditio.
 Quartū est prompra bonoz opatio.
 Adde q̄ scripsi in fmonibz post festū trini.
 Sermo. xxxvj. 2 ser. xl. parte. ij.

verbū habz difficultatē in theologia. Cū
 em̄ ch̄s om̄es ap̄los dilexerit dilectōe nō
 solū naturali qua oēs creaturas deus dili-
 git. iuxta illud Sap. xj. Diligis oīa q̄ sūt
 2 nihil odisti eoz que fecisti: sed etiā dile-
 ctione gratuita charitatis. De q̄ Prouerb.
 viij. Ego diligētes me diligo. Itē Jo. xv
 Sicut dilexit me pater: et ego dilexi vos.
 Item ibidē. Hoc est p̄ceptūz meū vt dili-
 gatis inuicē: sic dilexi vos: quare q̄ d̄r sp̄t
 ritualit̄ de Joanne q̄ est discipul? dilecti-
 onis. Et si dicat q̄ id dicit discipul? quem
 diligebat Iesus: q̄ alijs magis dilectus.
 Contra videt q̄ Petr? fuit magis dilect?
 cum q̄ donum magis habuit: cum q̄ pl?
 dilexit Iesū Petrus q̄ Joānes: vt p̄bat
 Joā. vi. 2 habet. j. Pro cui? declaratione
 h̄ vt dicit Tho. pre. j. q. xx. ar. iij. ad tertū.
 p̄sumptuosum sūt ista diffinire: quia vt d̄z
 Prouer. xvj. Spiritū p̄derator est dñs
 2 nō ali? tñ sine p̄tate p̄iudicio possum?
 sic diffinguere: q̄ ē triplex amor sicut dilectō
 Prima est dilectio affectiōis cordialis.
 Secunda est dilectio donatiōis singu-
 laris.
 Tertia est dilectio conuersationis fami-
 liaris.
 Possū dare similitudinē p̄ rudibz. Si
 tu haberes duas filias quas equalit̄ dili-
 geres: sed vnā traderes marito 2 das sibi
 quandā lapidem p̄ciosum valorz mille du-
 catis in dotem. Alias tenes tecū i domo: q̄
 mā ducat tecū/ dormit tecū/ p̄sāt tecū 2 c.
 Sz q̄rit a te quā pl? diligis istaz. Rides
 amore cordiali ytranq; equalit̄ diligo: sed
 amore donatiōis magis diligis dotatam
 Amore vero familiaritatis magis diligis
 illam q̄ tecum conuersat 2 c. Sic in p̄posi-
 to: ch̄stus amore primo. s. dilectionis cor-
 dialis om̄es ap̄los dilexit: 2 equalit̄ dile-
 xit Petrum 2 Joannem: sed plus istos q̄
 ceteros vt videt. Sed amore. ij. s. donatio-
 nis singulari magis dilexit Petrū. Quod
 patz: quia maius donum sibi dedit/ q̄ fec-
 eū vicariū suum 2 principē alioz: pastozez
 ecclesiez: 2 totius mudi. Et sibi soli dicituz
 est. Duc in altū. Lu. v. Quia quotiens d̄
 aliquibz ad fidei p̄funditatem dubitat ad
 Petrum recurrendū est. xxij. q. j. Nō cur-
 bas. Et. c. Quotiens. Ad idem facit de
 bap. matores. Et Dat. h. xvj. Tibi dabo
 B v

In festo Joā. euāge. Ser. x.
Hic est disci-
 pulus ille que diligebat Iesus
 Jo. vlti. Dicit Joānes Hoc